

בבית המשפט העליון

ע"א 6473/20

לפני: כבוד הנשיאה א' חיות

המערער: פלוני

נגד

המשיבים:

1. פלוני
2. פלונית
3. בא כוח היועץ המשפטי לממשלה במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים
4. בא כוח היועץ המשפטי לממשלה במשרד האפוטרופוס הכללי

ערעור על החלטת בית המשפט לענייני משפחה בתל אביב-יפו מיום 6.9.2020 בא"פ 24681-02-20 אשר ניתנה על ידי כב' השופטת ס' אופק;
בקשה למתן החלטה מיום 18.10.2020 מטעם המשיב 1

בשם המערער: עו"ד אליהו גבריאלי

בשם המשיב 1: עו"ד מאיה פלד

פסק-דין

ערעור על החלטת בית המשפט לענייני משפחה בתל אביב-יפו (השופטת ס' אופק) מיום 6.9.2020 בא"פ 24681-02-20 שלא לפסול את עצמו מלדון בעניינו של המערער.

1. המערער והמשיב 1 (להלן: המשיב) הם אחים, בניה של המשיבה 2 (להלן: המשיבה). בחודש יולי 2019 פנה המשיב לבית המשפט לענייני משפחה בבקשה למינוי כאפוטרופוס קבוע על גופה ורכושה של המשיבה (להלן: בקשת המינוי הראשונה). כן ביקש המשיב כי עד להכרעה בבקשה, הוא ימונה כאפוטרופוס זמני, ובקשה זו התקבלה על ידי בית המשפט קמא לתקופה של ששה חודשים, תוך שנקבע כי מינוי המשיב

לאפוטרופוס לרכוש יוגבל בשלב זה למימון צרכים שוטפים של המשיבה בלבד. בחודש אוגוסט 2019, לאחר שבית המשפט הורה למשיב להמציא את הבקשה למערער, אשר מתגורר מחוץ לישראל, צורף המערער כצד להליך. כמו כן, הוגש בעניינה של המשיבה תסקיר מטעם מחלקת הרווחה במקום מגוריה (להלן: מחלקת הרווחה), אשר המליץ על ביטול המינוי הזמני הואיל והמשיבה "מסוגלת לדאוג לענייניה, כפי שחיה עד כה, בעזרת [המשיב]". המשיב הודיע כי המלצות התסקיר מקובלות עליו, ואילו המערער סבר כי יש להורות על ביטול מינויו של המשיב כאפוטרופוס זמני וכי טובתה של המשיבה מחייבת מינוי אפוטרופוס ניטרלי לגוף ולרכוש. ביום 24.9.2019 ניתן פסק הדין בבקשה, אשר אימץ את המלצות התסקיר והורה על ביטול מינויו של המשיב כאפוטרופוס זמני למשיבה. זאת, חרף עמדת המערער ובשים לב למשקל שיש לתת לתסקיר ולעובדה שהמערער לא ביקש את חקירתה של עורכת התסקיר.

2. ביום 10.2.2020 פנה המערער לבית המשפט קמא בבקשה חדשה למינוי אפוטרופוס קבוע לרכוש ולמינוי אפוטרופוס זמני לדין, הוא ההליך מושא הערעור דנן (להלן: בקשת המינוי השנייה), בה שב וביקש כי ימונה למשיבה אפוטרופוס ניטרלי, וטען כי המשיב שולט במשיבה מבחינה כלכלית והעביר לידיו סכומי כסף גדולים מחשבון הבנק שלה. בהמשך, הגיש המערער תביעה נוספת לביטול יפוי כוח מתמשך שעליו חתמה המשיבה לטובת המשיב, אשר נחתם לטענתו בניגוד להוראות החוק ותוך ניצול המשיבה (להלן: תביעת הביטול). שני ההליכים נותבו לטיפולו של המותב. בהתאם להחלטת בית המשפט, הגישה מחלקת הרווחה תסקיר עדכני בעניינה של המשיבה, אשר המליץ לדחות את הבקשה ולהותיר את המצב הקיים על כנו. המשיב סמך את ידיו על המלצות התסקיר, ואילו המערער ביקש כי ייקבע דיון לשם חקירת עורכות התסקיר. בהתאם לכך, ביום 24.6.2020 קבע בית המשפט קמא את ההליך לדיון וציין "ככל שיתברר שמדובר בחקירת סרק יינתן לדבר ביטוי בעת פסיקת הוצאות". באותו היום הגיש המערער בקשה למינוי אפוטרופוס לדין למשיבה, ובית המשפט קבע כי יידרש לבקשה, במידת הצורך, לאחר הדיון שנקבע ליום 8.9.2020 ובאשר להתייצבות המערער לאותו הדיון, קיבל בית המשפט קמא ביום 16.8.2020 את בקשת המערער להתייצב לדיון באמצעות היוועדות חזותית ממקום מושבו מחוץ לישראל, נוכח התפשטות נגיף הקורונה. במסגרת החלטה זו ציין המותב כי טעם נוסף לקבלת הבקשה הוא כי "עדותו של [המערער] על פניה אינה רלוונטית לשאלה העומדת במחלוקת, ובקשה למינוי אפוטרופוס" כמתבררת עפ"י חקירה של עו"ס ושמיעת דברי האדם שמבוקש למנות עליו אפוטרופוס".

המשיב מצידו הגיש במסגרת תביעת הביטול בקשה לחייב את המערער בהפקדת ערובה להבטחת הוצאותיו. בהחלטה מיום 11.6.2020 קבעה רשמת בית המשפט קמא כי

"הואיל והתקבל תסקיר [במסגרת בקשת המינוי השנייה] ונחזה כי פני הצדדים לקבלת פסק דין, שבמסגרתו ייפסקו הוצאות [...] לא ברורה התועלת בהליך כעת [...] נוכח כך, [המשיב] יבהיר האם עומד על הליך הבקשה בעת הזו" (להלן: החלטת הרשמת). להשלמת התמונה בהקשר זה יצוין כי ביום 2.8.2020 נדחתה בקשת המשיב לחייב את המערער בהפקדת ערבות כאמור.

3. ביום 1.9.2020 הגיש המערער בקשה לפסילת המותב ולעיכוב הדיון בשני ההליכים עד להכרעה סופית בבקשה. זאת, נוכח הצטברותם של החלטות והתבטאויות מצד המותב אשר מעלות, לשיטת המערער, חשש ממשי למשוא פנים ולקיומה של דעה מוקדמת נגדו. המערער טען כי מתן פסק הדין בבקשת המינוי הראשונה חרף התנגדותו להמלצות התסקיר ואך בשל העובדה שלא התבקשה חקירת עורכת התסקיר, שללה את זכותו הדיונית למצות את ההליך באמצעות ישיבת הוכחות. עוד נטען כי ניתן ללמוד שדעתו של המותב "ננעלה", מהאמור בהחלטת המותב מיום 24.6.2020 בנוגע לאפשרות לפיה בקשת המערער לחקור את עורכות התסקיר שהוגש במסגרת הדיון בבקשת המינוי השנייה, היא בקשת סרק. זאת למרות שבקשתו נשענת על טענות קשות שיש בפיו בנוגע להתנהלותו של המשיב בנוגע לכספי המשיבה. עוד נטען כי האמור בהחלטה מיום 16.8.2020 כי עדותו של המערער על פניה אינה רלוונטית לשאלה העומדת במחלוקת והעובדה שהמותב לא מצא לנכון למנות למשיבה אפוטרופוס לדין טרם הדיון, מעידים על כך שאין בכוונתו לקיים הליך משפטי מלא, אלא להכריע אך ורק על בסיס חקירת עורכות התסקיר. לכך הוסיף המערער את האמור בהחלטת הרשמת כי "פני הצדדים לקבל פסק דין", וטען כי הדבר מלמד על קיבעונו של המותב. עוד טען המערער שהמותב נקט ביחס של איפה ואיפה בין בעלי הדין, הן בנוגע לאורך כתבי הטענות שבאפשרותם להגיש, והן ביחס לחיובו לגבות את בקשותיו באמצעות תצהיר קונסולורי, בעוד שלמשיב התאפשר להגיש בקשות או תגובות ללא תצהירים או מסמך אימות אחר, ואף הורה באחת מהבקשות על חיובו של המערער בהוצאות משפט. לגישתו, מדובר בהחלטות בלתי סבירות ובלתי מנומקות. כמו כן, העלה המערער טענות כלפי התנהלותה של באת-כוח המשיב, וטען כי המותב התעלם מהתנהלות זו, אשר מנוגדת לשיטתו לכללי האתיקה שעל פיהם מחויבים עורכי דין לפעול. המשיב ובאת-כוח היועץ המשפטי לממשלה במשרד הרווחה התנגדו לבקשה, ואילו בא-כוח היועץ המשפטי לממשלה במשרד האפוטרופוס הכללי הודיע כי אין בכוונתו להתערב בהליך.

4. ביום 6.9.2020, בטרם ניתנה ההחלטה בבקשת הפסלות, הודיעה מחלקת הרווחה כי אחת מעורכות התסקיר נמצאת בבידוד לאחר שנחשפה לחולה קורונה מאומת, ועל כן התבקשה דחיית הדיון. בית המשפט הורה למחלקת הרווחה להבהיר האם קיימת מניעה

שעורכת התסקיר הנוספת תתייצב לדיון, ולאחר קבלת הבהרה בעניין הורה לצדדים להגיש תגובתם לבקשה. לאור החלטות אלה, הגיש המערער הודעה מטעמו בה טען כי מתן ההחלטה בטרם הכריע המותב בבקשת הפסלות "מוכיחה כי למעשה דעתו של מותב נכבד זה נעולה לקיים את הדיון, וכי הוא איננו נותן שום משקל לבקשת הפסלות המונחת בפניו, וממילא אין בכוונתו לשקול את האפשרות שהיא עשויה להתקבל".

5. בהמשך אותו היום דחה בית המשפט קמא את בקשת הפסלות, תוך חיוב המערער בהוצאות משפט בסך 2,500 ש"ח. נקבע כי טענות המערער כלפי פסק הדין בבקשת המינוי הראשונה הן ערעוריות, וממילא הן מועלות בחלוף כשנה ממועד מתן פסק הדין ואין מקומן בבקשת פסלות. אשר לטענה לפיה דעתו של המותב "ננעלה", צוין כי המותב נעתר לבקשת המערער לחקור את עורכות התסקיר חרף עמדת המשיב ובא-כוח היועץ המשפטי לממשלה אשר תמכו בהמלצותיו; כי המשיבה זומנה אף היא על מנת להביע את עמדתה במישרין בפני בית המשפט, וזאת חרף גילה המתקדם ומגבלות מגיפת הקורונה. לאור האמור, קבע בית המשפט קמא כי "לא ברור כיצד הבהרה של הברור מאליו, כי ככל שהחקירה תתברר כחקירת סרק יינתן לדבר ביטוי בפסיקת הוצאות, יכולה ללמד על דעה מוטה או גיבוש דעה אישית נגד [המערער] או על עמדה 'נעולה' ביחס לסעד המבוקש בתובענה". המותב הוסיף וקבע כי תחושותיו הסובייקטיביות של המערער נוכח ההחלטות שניתנו בהליך אינן מהוות עילה לפסלות שופט, וכי ההחלטות שניתנו בהליך ניתנו לאחר הפעלת שיקול דעת שיפוטי ולעתים בניגוד לטענות המשיב, כך שטענות המערער בדבר "יחס של איפה ואיפה" אינן ברורות. בית המשפט דחה את טענות המערער ביחס להתנהלותה של באת-כוח המשיב וציין כי "ככל [שהמערער] סבור שב"כ המשיב פעלה בניגוד לכללי האתיקה או דין אחר, פתוחה בפניו הדרך לפעול בערוצים המתאימים ואין בדעתו של בית המשפט להידרש לעניין, ובוודאי מבלי שהוגשה בקשה ספציפית". בית המשפט הוסיף וציין כי בניגוד לטענת המערער, אין בהחלטות הדיוניות שנתקבלו כדי ללמד על דעה מוקדמת בנוגע לסעד המהותי שהתבקש בתובענה, וכי עצם העובדה שבית המשפט קיבל החלטות שאינן לרוחו של המערער אינה מצביעה על משוא פניו כלפיו.

6. מכאן הערעור דנן, בו חוזר המערער על טענותיו בפני בית המשפט קמא. המשיב, בתגובתו מיום 30.9.2020, סבור כי יש לדחות את הערעור שכן אף לא אחת מטענותיו של המערער מצדיקות את פסילתו של המותב, הן בשל השיהוי שדבק בחלק מטענותיו, והן בשל העובדה שמדובר בניסיון לתקוף החלטות דיוניות באמצעות הליכי פסלות. המשיב מוסיף וטוען כי בקשת הפסלות וערעור הפסלות הוגשו בחוסר תום לב, בניסיון להביא להחלפת המותב ולהגביל את האוטונומיה של המשיבה ואת חופש הרצון שלה.

עוד יצויין כי הדיון שהיה קבוע בהליך ליום 8.9.2020 נדחה נוכח הימצאותה של אחת מעורכות התסקיר בבידוד, וביום 23.9.2020 הורה בית המשפט קמא על עיכוב ההליך עד להכרעה בערעור דנן. גם במסגרת הערעור ביקש המערער את עיכוב ההליכים בפני בית המשפט קמא, אך משהבקשה בעניין זה לא הוגשה בנפרד, היא הובאה לידיעתו רק ביום 19.10.2020 לאחר הפקדת העירבון על ידי המערער ועם העברת ערעור הפסלות לטיפול.

7. דין הערעור להידחות. המבחן לפסילת שופט מלשבת בדין הוא זה הקבוע בסעיף 77א לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 ולפיו, יש לבחון האם קיימות נסיבות שיש בהן כדי ליצור חשש ממשי למשוא פנים מצד המותב. בענייננו, עיון בהחלטותיו של בית המשפט קמא מעלה כי חשש כאמור אינו קיים. המערער נסמך על חלקי החלטות ומבקש ללמוד מהן כי דעתו של המותב "ננעלה" נגדו. ואולם, החלטות אלה, שהינן דיוניות במהותן, אינן מבססות מסקנה זו והטענות שהועלו כנגדן אין מקומן בהליכי פסלות. לתמיכה בטענותיו הוסיף המערער והפנה גם להחלטת הרשמת בבקשת המשיב להפקדת ערבון, אלא שהמערער לא הבהיר כיצד החלטתה זו של הרשמת שאף דחתה את הבקשה, תומכת בטענות לפסלות המותב. זאת ועוד, כפי שקבע בית המשפט קמא בצדק טענות המערער ביחס לפסק הדין שניתן בבקשת המינוי הראשונה, לוקות בשיהוי של ממש אשר די בו כדי להוביל לדחייתן ולבסוף – שתי ההחלטות שניתנו בנוגע לבקשת מחלקת הרווחה לדחות את מועד הדיון שהיה קבוע ליום 8.9.2020, אף הן אינן מצדיקות את פסילת המותב. מדובר בהחלטות טכניות ובהינתן הנסיבות החריגות (בידוד מטעמי קורונה) ולוח הזמנים הדחוק שנוצר בהקשר זה, לא מצאתי כי יש בכך כדי להשליך על המסקנה שאליה הגעתי.

אשר על כן, הערעור נדחה. המערער יישא בהוצאות המשיב בסך של 7,500 ש"ח.

ניתן היום, ג' בחשון התשפ"א (21.10.2020).

ה נ ש י א ה